

Notat vedr. stigning i udgifterne til specialundervisning Budgetopfølgning 1 2023

Budget

Jf. budgetforlig for budget 2023 er der truffet beslutning om at spare 25.1 mio. kr. på specialområdet.

I forbindelse med ny indsats på almenområdet overføres ressourcer fra specialområdet til almenområdet der lyder på 15 mio. i 2023.

Der tildeles midler til specialområdet til kompetenceudvikling på hhv. 0,5 mio. i 2023.

Budget på specialundervisning myndighed i 2023 er 148.9 mio. kr.

Udvikling i børn og unge med en eller flere psykiatriske diagnoser

Når man analyserer, hvilken karakter vanskelighederne har hos det enkelte barn, tildeler visitationsudvalget specialpædagogisk støtte til børn og unge, hvis vanskeligheder falder inden for kategorierne:

- Autismespektrumforstyrrelse
- ADHD (opmærksomhedsforstyrrelse/koncentrationsvanskeligheder/hyperaktivitet)
- Tilknytningsforstyrrelse/omsorgssvigt
- Kognitive evner/tale/sprog/motorik
- Fysiske funktionsnedsættelser
- Angst/fobier/OCD
- Mutationer/genfejl
- Afledte virkninger af for tidlig fødsel, fx svag i kontakten, ikke-alderssvarende udvikling

For første gang fik vi i 2020 et grundigt indblik i udviklingen af psykiatriske diagnoser givet til børn og unge i Danmark. (Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed, august 2020:

Udviklingstendenser i forhold til børn og unge med psykiatriske diagnoser).

Region Sjælland ligger øverst på listen med 60 børn ud af 1000 (6 procent) set ift. landsgennemsnittets 49 ud af 1000 børn (4,9 procent).

Slagelse Kommune ligger over gennemsnittet for Region Sjælland med 64,3 børn ud af 1000 (6,43 procent). Dette er i Slagelse en stigning på 77,1 procent siden 2009, hvor andelen var 36,3 ud af 1000 børn (3,63 procent).

Omregnet til "konkrete" børn betyder det, at der i 2019 var ca. 1000 børn og unge mellem 0 og 17 år i Slagelse Kommune, som havde fået en eller flere psykiatriske diagnoser.

I 2009, hvor børnetallet var højere, var det 615 børn og unge samlet set i Slagelse Kommune. Da "diagnosealderen" samtidig er faldende, så børn nu får en diagnose i tidligere alder, er årsagerne bag diagnoserne en meget betydelig grund til presset på specialpædagogiske indsatser på både 0 til 6-års området og skoleområdet.

De fem hyppigste diagnoser er ADHD, autisme, belastnings- og tilpasningsreaktioner (stress), specifikke udviklingsforstyrrelser vedrørende sprog, tale og indlæringsvanskeligheder samt angst og OCD.

Set over en tiårig periode er udviklingen i Slagelse Kommune således:

- forekomsten af diagnosen autisme er steget med 266 procent
- forekomsten af diagnosen ADHD er steget med 198 procent
- forekomsten af diagnosen belastningsreaktion er steget med 188 procent
- forekomsten af diagnosen specifikke udviklingsforstyrrelser er steget med 111 procent
- forekomsten af diagnosen angst er steget med 188 procent

Andelen af børn og unge i Slagelse med mere end én diagnose er fordoblet i perioden fra 2009 til 2019.

Særligt for Slagelse er ligeledes, at vi har 4 selvstændige specialskoler, hvoraf halvdelen af dem er gamle amtsskoler. Vi kan konstatere, at fra 2021 til 2022 er 30 familier tilflyttet kommunen, der har brug for specialundervisning visiteret efter §20.2. En antagelse kan være, at disse familier netop tilflytter Slagelse Kommune grundet den særlige tilbudsvifte af specialtilbud.

Samtidig ser vi en bevægelse, hvor vores specialelever kræver en mere omsiggribende indsats end tidligere. Det kan bl.a. ses på de tidligere amtsinstitutioner Storebæltsskolen og ACV, hvor der sker en forskydning til de dyrere takster.

Nedenfor ses udviklingen i antal elever, der finansieres via specialundervisningsområdet siden 2016:

Antal elever	Juni 2016	Juni 2017	Juni 2018	Juni 2019	Juni 2020	Juni 2021	Juni 2022	April 2023	Ændring i procent siden 2016
Undervisning regionale tilbud	9	6	4	9	8	10	14	17	89%
Egne dagskoler	78	82	86	76	75	81	96	103	23%
Egne heldagsskoler	94	96	116	113	110	105	114	100	6,4%
UV private dagskoler	54	70	73	78	82	68	85	84	56%
UV private døgnskoler	5	8	8	4	5	5	4	3	-40%
UV dagskoler til kommuner	37	30	35	39	42	41	49	45	22%
UV døgnskoler til kommuner	2	4	3	4	3	2	2	4	100%
Autismecenteret skole	74	75	81	77	76	100	101	113	52%
Eventen	28	37	39	47	48	52	46	43	54%
Total	372	402	441	438	441	454	497	495	33%

Info: Eftersom Stillinge c-klasse i budget 2023 tildeles via almenkonto figurer eleverne ikke i optællingen for egne dagskoler i 2023. Eleverne fra c-klasserne er også blevet fratrukket optællingen i de forrige år for at gøre opgørelsen sammenlignelig.

Slagelse Kommune er dermed både presset på pris og mængde i forhold til udviklingen på specialpædagogisk støtte til børn og unge.

Visitationsmønstre

Center for Skole og Dagtilbud har foretaget analyse i 2022 over alle elever i specialiserede tilbud med henblik på at danne et overblik over de visitationsmønstre, der var gældende. Resultatet var, kort opsummeret:

- Cirka 50% af de nuværende elever i specialiserede tilbud er blevet visiteret dertil fra en kommunal folkeskole.
- Omkring 10% af eleverne i specialiserede tilbud er tilflyttere, og har aldrig benyttet andet end et specialiseret skoletilbud i Slagelse Kommune.
- Over en tredjedel, 34%, af eleverne i specialiserede tilbud er visiteret til et specialiseret skoletilbud enten før skolestart eller umiddelbart i forbindelse med skolestart.

Ændret visitationspraksis

Fra august 2022 ændrede visitationsprocessen sig fundamentalt. Fokus ligger nu på processen FØR en beslutning skal træffes. Der skal beskrives forskellige indsatsniveauer og pris. Endelig tilføres der både decentral og central ledelseskraft, idet der nedsættes et nyt visitationsudvalg bestående af 3 skolelederrepræsentanter, en tværfaglig leder, leder og pædagogisk-psykologisk sagsbehandler fra PPR samt skole og dagtilbudschef.

Før en sag fremsendes til visitationsudvalget, bliver den nu drøftet i distriktet i forhold til mulige lokale løsninger - også på tværs af fagprofessioner. Når der indstilles til visitation, skal der peges på mindst 2 af følgende muligheder, så visitationsudvalget har en reel handlemulighed:

- lokal løsning, der kalder på yderligere midler,
- mellemform
- segregerende tilbud

Herudover vurderes kadencen for re-visitations samt befordring til eventuelt segregerende tilbud (§20.2).

I tillæg til ændringer hos visitationsudvalget er der blev nedsat en taskforce i form af en økonomigruppe for skole og dagtilbud. Den har til formål at drøfte og koordinere økonomiopgaver mellem skole og dagtilbud. Gruppen består af økonomikonsulenter og skoleledere. En af gruppens kerneopgaver er at understøtte visitationsprocesserne herunder at stille skarpt på udvikling i udgifter til specialundervisning. Gruppen er en blandt flere instanser, der følger op på implementeringerne af den brede portfolio af initiativer, der skal nedbringe merforbruget.

Tidlig re-visitations og særlig gennemgang af alle sager, hvor der er et stort fravær

Grundet udgiftsniveauet, gennemgår vi alle sager, hvor der er særlige indsatser og/eller eleven har et stort fravær. Er der elever, som ikke møder op i specialundervisningstilbuddet og ikke har gjort det længe, skal disse ophøre. Visitationsudvalget vil tage stilling til ny skoleplacering af eleven - og er eleven i dagbehandlingsregi, vil det blive i samarbejde med Børne- og Familieafdelingen.

Fremadrettede handlinger

For at kunne lykkes med at reducere andelen af segregerede børn er der en række faglige greb, der kan iværksættes. Flere af de mulige greb handler i overvejende grad om at sikre en stærkere faglig praksis ift. visitation til specialundervisningen, så det sikres, at det er de rette børn, der segregeres på det rette tidspunkt. Heri ligger, at alle muligheder indenfor almenområdet bør være udtømte forinden barnet segregeres.

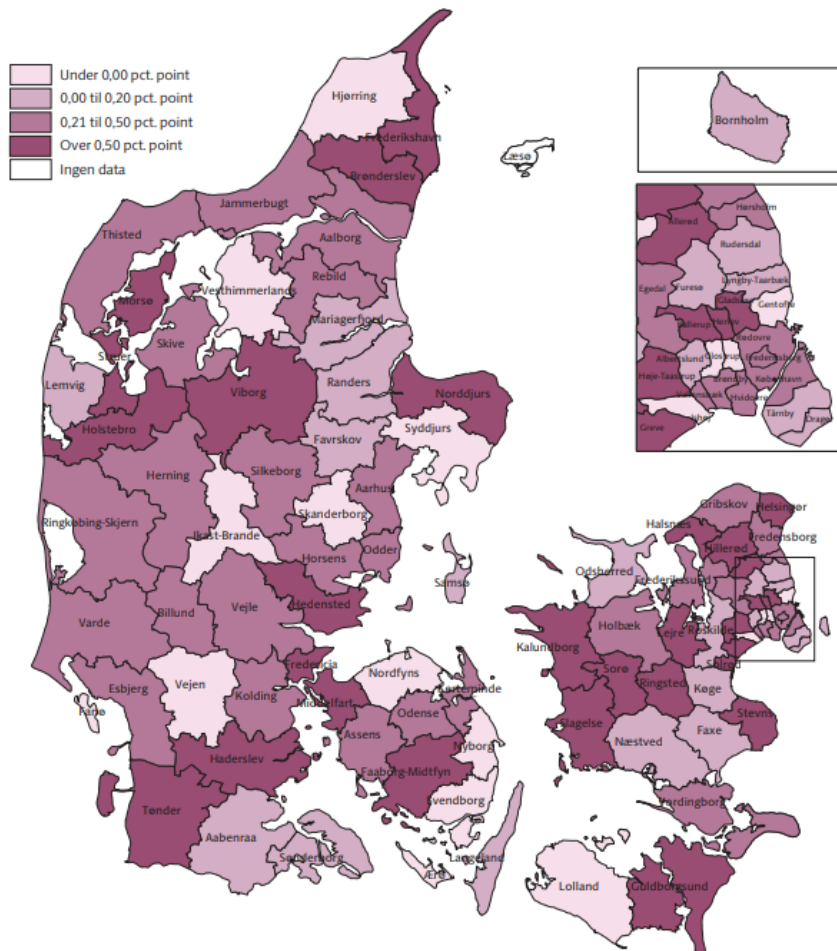
Fokus bliver fremadrettet en harmonisering af takster som besluttet administrativt med involvering af forskellige parter.

Det er yderligere afgørende, at der ses nærmere på segregeringen fra dagtilbud til specialundervisningstilbud, idet en stor andel børn segregeres direkte. I denne visitationsproces inddrages skolerne ikke ift. at kunne vurdere, om de fagligt kan løfte opgaven med at inkludere barnet i almenområdet. Her spiller vores taskforce en central rolle som aktivt vil understøtte en forbedret koordination i visitationsprocessen.

Der er potentiale for en styrket faglig praksis ift. re-visitationer, der fremadrettet bør ske flere gange årligt med formålet om, at der sikres det rette match mellem barn og tilbud. Her skal vurderes, om der ses progression ift. de mål, der er sat for barnet. Ved manglende progression bør vurderes, hvorvidt barnet er i det rette tilbud, mens der ved progression bør overvejes, om barnet kan tilbydes et mindre indgribende tilbud tættere på almen. I de kommende re-visitationer er der et særligt fokus på fravær og skoleværing, så der aktivt tages stilling til, om disse elever er placeret i det rette tilbud, eller deres udfordringer kan løses bedre på anden vis.

Perspektivering

Udvikling i segregeringsgrad fra 2021 til 2022, pct. point

Tabell: Udviklingen er beregnet pba. FLIS-nøgletallet "Segregeringsgrad". Nøgletallet viser udviklingen i andelen af elever, der er segregeret fra den almene undervisning. Data stammer fra FLIS og er opgjort i august 2020 og august 2021. FLIS.

Figur: Beregninger af KL på baggrund registeranalyse i Danmarks Statistik.

Kilde: KL "Kend din kommune" 2023 <https://www.kl.dk/media/53472/kend-din-kommune-2023.pdf>

I ovenstående figur figurerer tal for udvikling i segregeringsgrad fra 2021 til 2022 i alle danske kommuner. Slagelse kommune er blandt gruppen af kommuner, hvor segregeringsgraden er steget mest i den pågældende periode. Udvikling ses også i andre kommuner hvorfor der kan være tale om at visitationsmønsteret i Slagelse taler ind i en større landsdækkende trend. Om end vi ser en parallel udvikling blandt flere kommuner, er det stadig vigtigt at påpege at de nævnte opmærksomhedspunkter og initiativer fra bilaget vidner om at der er mange forhold vi selv kan ændre på i kommunen. Følger vi disse anbefalinger forventes det at have en mærkbar og bæredygtig indvirkning på den økonomiske udvikling inden for specialundervisning.